מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להסביר מהו מנדט ומה ייחד את המנדט על ארץ ישראל
- להציג פעולות בריטיות שסייעו לבניית הבית הלאומי ופעולות שהגבילו אותו
- לגבש עמדה מנומקת בשאלה האם בריטניה קיימה את ההבטחה שבכתב המנדט

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – שאלות הבנה

1. ב – חבר הלאומים
2. א – הוא כלל את הצהרת בלפור
3. א – לדאוג לכלל האוכלוסייה ולסייע בהקמת הבית הלאומי היהודי
4. ב – הגבלה חמורה של העלייה
5. ב – הרברט סמואל

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. לא נכון – מנדט הוא שלטון זמני עד הכנת השטח לעצמאות.
2. נכון – זה מה שייחד את המנדט על ארץ ישראל.
3. לא נכון – בסוף שנות ה-30 הוגבלה העלייה בחומרה בספר הלבן.
4. נכון – כך נקבע במסמך.
5. נכון – תאריך מרכזי בתקופת המנדט המוקדמת.

חלק ג' – השלימו את המילה החסרה

1. חבר הלאומים
2. 1922
3. 75 אלף
4. הרברט סמואל
5. הוועד הלאומי

חלק ד' – התאימו בין המושג להסבר

- 1 – ה (שלטון זמני מטעם חבר הלאומים להכנת שטח לעצמאות)
- 2 – ד (ארגון בין לאומי שהוקם אחרי מלחמת העולם הראשונה)
- 3 – א (מדיניות שהגבילה עלייה ורכישת קרקע)
- 4 – ג (מוסדות השלטון העצמי של היישוב היהודי)
- 5 – ב (היתרי עלייה שחילקו הבריטים)

חלק ה' – סדרו לפי סדר כרונולוגי

1. ועידת סן רמו מעניקה לבריטניה את המנדט
2. חבר הלאומים מאשר את כתב המנדט
3. פתיחת האוניברסיטה העברית בירושלים
4. פרסום הספר הלבן

חלק ו' – כתיבה והבעת עמדה

1. ייחוד: שילוב הצהרת בלפור בכתב המנדט ושתי משימות מקבילות. פעולה מסייעת: למשל התרת עלייה בשנים הראשונות או הכרה במוסדות השלטון העצמי. פעולה פוגעת: הספר הלבן של 1939 שהגביל עלייה ורכישת קרקע.
2. עמדה ברורה (קיימה/לא קיימה/בחלקה), לפחות שני טיעונים תומכים מבוססי עובדות מהשיעור, התייחסות לצד הנגדי, מסקנה מסכמת.

כרטיס יציאה – מה לחפש

- לדאוג לכלל האוכלוסייה ולסייע בהקמת הבית הלאומי היהודי
- הגבלת עלייה ל-75 אלף איש בחמש שנים, או הגבלת רכישת קרקעות
- משפט עם עמדה ונימוק אחד לפחות המבוסס על תוכן השיעור

טיפים להפעלה:

- יש להבהיר שהקמת אספת הנבחרים והוועד הלאומי והאוניברסיטה העברית היו יוזמות של היישוב והתנועה הציונית, שהבריטים התירו או הכירו בהן, ולא פעולות יזומות של בריטניה עצמה
- מומלץ להשתמש בפעילות 'משפט בריטניה' כדי לתרגל טיעון ונגד-טיעון לפני כתיבת התשובה הפתוחה
- כדאי להזכיר בקצרה שהיו ספרים לבנים קודמים (1922, 1930) כרקע להבנת ההחמרה ב-1939

דף תרגול: המנדט הבריטי - הבטחה במבחן

דף התלמיד/ה עולים חדשים

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

אחרי מלחמת העולם הראשונה בריטניה שלטה בארץ ישראל. זה נקרא מנדט. בריטניה הבטיחה לעזור ליהודים לבנות בית לאומי. בדף הזה נבדוק אם בריטניה עמדה בהבטחה.

מילון קטן:

מנדט	שלטון זמני של מדינה על שטח, מטעם חבר הלאומים, כדי להכין אותו לעצמאות
חבר הלאומים	ארגון בין לאומי שהוקם אחרי מלחמת העולם הראשונה ושמר על השלום
כתב המנדט	מסמך מ-1922 שקבע את חובות בריטניה כלפי ארץ ישראל
הצהרת בלפור	הצהרה בריטית שתמכה בהקמת בית לאומי לעם היהודי
אספת הנבחרים והוועד הלאומי	מוסדות השלטון העצמי של היישוב היהודי
הספר הלבן 1939	מדיניות בריטית שהגבילה עלייה יהודית ורכישת קרקעות
סרטיפיקטים	היתרי עלייה שחילקו הבריטים לפי מכסות
נציב עליון	נציג בריטניה ששלט בארץ ישראל בתקופת המנדט

1 חלק א' – שאלות הבנה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מי נתן לבריטניה את זכות השלטון?

א) האו"ם ב) חבר הלאומים ג) האימפריה העות'מאנית ד) צרפת

2. מה היה מיוחד במנדט על ארץ ישראל?

א) הוא כלל את הצהרת בלפור ב) הוא היה שלטון קבוע לצמיתות ג) הוא ניתן לצרפת

ד) הוא לא כלל חובות כלפי האוכלוסייה

3. מה שתי המטרות שבריטניה קיבלה על עצמה?

א) לדאוג לכלל האוכלוסייה ולסייע בהקמת הבית הלאומי היהודי ב) להקים צבא גדול ולבנות נמלים בלבד

ג) לכבוש שטחים נוספים ולהרחיב את האימפריה ד) לפנות את כל תושבי הארץ

4. מה הספר הלבן אמר על עלייה יהודית?

א) עידוד עלייה ללא הגבלה ב) הגבלה חמורה של העלייה ג) איסור מוחלט על כל עלייה לתמיד

ד) עידוד עלייה רק מאירופה

5. מי היה הנציב העליון הראשון?

א) חיים ויצמן ב) הרברט סמואל ג) דוד בן גוריון ד) זאב ז'בוטינסקי

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	מנדט הוא שלטון קבוע וללא הגבלת זמן של מעצמה על שטח.	☐	☐
2	הצהרת בלפור נכללה בכתב המנדט שאושר ב-1922.	☐	☐
3	לאורך כל תקופת המנדט עודדו הבריטים עלייה יהודית ללא שינוי במדיניות.	☐	☐
4	הספר הלבן של 1939 הגביל גם רכישת קרקעות על ידי יהודים.	☐	☐
5	האוניברסיטה העברית נפתחה בירושלים בשנת 1925.	☐	☐

3 חלק ג' – השלימו את המילה החסרה

השלימו את המילה החסרה.

1. המנדט הוא ייפוי כוח זמני שנתן _____ למעצמות המנצחות במלחמת העולם הראשונה.

2. כתב המנדט על ארץ ישראל אושר בשנת _____ .

3. הספר הלבן של 1939 הגביל את העלייה היהודית ל- _____ איש בחמש שנים.

4. הנציב העליון הראשון בארץ ישראל היה _____ .

5. מוסדות השלטון העצמי של היישוב היו אספת הנבחרים ו- _____ .

4 חלק ד' – התאימו בין המושג להסבר

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. מנדט	___	**א.** מדיניות שהגבילה עלייה ורכישת קרקע
2. חבר הלאומים	___	**ב.** היתרי עלייה שחילקו הבריטים
3. הספר הלבן 1939	___	**ג.** מוסדות השלטון העצמי של היישוב היהודי
4. אספת הנבחרים והוועד הלאומי	___	**ד.** ארגון בין לאומי שהוקם אחרי מלחמת העולם הראשונה
5. סרטיפיקטים	___	**ה.** שלטון זמני מטעם חבר הלאומים להכנת שטח לעצמאות

5 חלק ה' – סדרו לפי סדר כרונולוגי

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	חבר הלאומים מאשר את כתב המנדט
☐	ועידת סן רמו מעניקה לבריטניה את המנדט
☐	פרסום הספר הלבן
☐	פתיחת האוניברסיטה העברית בירושלים

6 חלק ו' – כתיבה והבעת עמדה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. הסבירו מה היה ייחודו של המנדט הבריטי על ארץ ישראל, והציגו פעולה אחת שסייעה לבניית הבית הלאומי ופעולה אחת שפגעה בו.

2. הכריעו: האם בריטניה קיימה את ההבטחה שבכתב המנדט? כתבו פסק דין מנומק של 3-4 משפטים, והתייחסו גם לטיעון נגדי.

כרטיס יציאה

מה היו שתי המשימות של בריטניה לפי כתב המנדט?

ציינו הגבלה אחת שנקבעה בספר הלבן של 1939.

כתבו במשפט אחד: בריטניה קיימה / לא קיימה / קיימה בחלקה את ההבטחה, כי...

איך הרגשתי בשיעור? 😕 😐 🙂 😀